

Praha 12.6.2006

25

Činnost oboru diabetologie, péče o diabetiky v roce 2005

Activity of the branch of diabetology, care for diabetics in 2005

Souhrn

Tato Aktuální informace uvádí počet diabetologických ordinací a jejich personální zabezpečení, dále počty ošetření a počty léčených pacientů. Počet léčených diabetiků stále vzrůstá, stejně jako počet diabetických komplikací. S diabetem bylo v roce 2005 léčeno 739 tisíc pacientů, z toho 245 tisíc jen dietou.

Summary

This Actual information presents the numbers of diabetologist's consultation rooms, numbers of health personnel involved, numbers of examinations and numbers of treated patients. The number of treated diabetics steadily increases, along with the number of diabetic complications. The total number of patients treated for diabetes in 2005 was 739 thousand, of that 245 thousand were treated only with diet.

Diabetes mellitus neboli cukrovka (dg. E10 - E14) je závažné endokrinní onemocnění způsobující poruchu výživy a látkové přeměny. V roce 2005 se léčilo v ČR s tímto onemocněním 739 tis. osob, což bylo o 3,8 % více než v roce předchozím. Počet léčených diabetiků každým rokem mírně stoupá.

Nemocní cukrovkou by měli být v pravidelné péči zdravotnických odborníků. V roce 2005 bylo nemocným k dispozici 485 ambulantních diabetologických ordinací, působilo zde 314 lékařů a 366 zdravotnických pracovníků (v přepočtených počtech včetně smluvních pracovníků). Na 1 pracovní úvazek lékaře v diabetologických ordinacích připadalo v průměru 1 972 registrovaných diabetiků. Proti předchozímu roku došlo k mírnému nárůstu jak počtu ordinací, tak i počtu lékařů a také zdravotnických pracovníků.

Ošetření/vyšetření v diabetologických ordinacích - v roce 2005 poskytly diabetologické ordinace celkem 2 150 656 ošetření, to představovalo v průměru tři ošetření na jednoho pacienta a tato frekvence návštěv se od roku 2000 téměř neměnila. Nejvíce kontrol ve specializovaných ordinacích absolvovali pacienti s cukrovkou v Hl. m. Praze (3,3), nejméně v Jihočeském kraji (2,4). Jeden lékař vyšetřil v průměru 6 853 mužů a žen, v některých krajích byl tento počet vyšší např. ve Zlínském kraji (8 135), v některých byl naopak nižší např. v kraji Hl. m. Praha (5 510). Tento průměrný ukazatel je ovlivněn počtem lékařů pracujících v diabetologických ordinacích a počtem pacientů, kteří jsou sledováni podle místa ošetření nikoliv podle místa bydliště.

Léčení diabetici v diabetologických ordinacích a u PL pro dospělé - většina diabetiků je v péči diabetologických ordinací, menší část potom u svého praktického lékaře, jedná se zejména o pacienty se sníženou mobilitou. V diabetologických ordinacích bylo registrováno 83,7 % diabetiků, v péči praktických lékařů bylo 16,3 % nemocných. Výskyt cukrovky je dlouhodobě mírně vyšší u žen, ženy tvořily 54 % z celkového počtu léčených diabetiků, tuto skutečnost pravděpodobně ovlivňuje fakt, že ženy se v průměru dožívají vyššího věku. Na začátku roku 2005 bylo evidováno 704 tis. mužů a žen s diabetem, z toho bylo 1 644 dětí a mladých dospělých (0 - 19 let). Během roku bylo nově zjištěno onemocnění u téměř 30 tis. žen a 27 tis. mužů, z toho 200 jedinců bylo ve věku do 19 let. Nejvyšší počet nově zjištěných případů na 1 tis. obyvatel zaznamenal kraj Plzeňský a Moravskoslezský (oba 6,7), nejméně kraj Liberecký (4,4 případy) a Jihomoravský (4,5); republikový průměr činil 5,5 nově zjištěných případů na 1 tisíc obyvatel. V průběhu roku zemřelo 23 tis. osob s diabetickým onemocněním, mírně převažovaly ženy, v 8 případech se jednalo o osoby ve věku 15 - 19 let.

Výskyt diabetu podle typu - onemocnění se projevuje jako diabetes I. typu závislý na inzulínu nebo diabetes II. typu nezávislý na inzulínu. Sleduje se také výskyt sekundárního diabetu a poruchy glukózové tolerance. Nejzávažnější formou je diabetes I. typu, objevuje se v mladším věku a je při něm vyšší náchylnost k akutním komplikacím. Diabetes II. typu je nejrozšířenější, projevuje se hlavně u lidí středního věku a starších se sklonem k obezitě. Ke zmírnění příznaků při tomto diabetu stačí v mnoha případech jenom dieta. Počty léčených osob a jejich strukturu v procentech podle jednotlivých typů diabetu ukazuje následující tabulka:

Onemocnění	Primární diabetes				Sekundární diabetes		Porucha glukózové tolerance
	I. typu		II. typu		počet	%	
	počet	%	počet	%			počet
Muži	24 328	7,1	311 477	91,3	5 293	1,6	21 759
Ženy	26 178	6,6	367 283	92,2	4 746	1,2	25 915
Celkem	50 506	6,8	678 760	91,8	10 039	1,4	47 674

Komplikace diabetu - diabetes patří k onemocněním, která se většinou v počátečním stadiu nijak výrazně neprojevují, má nenápadné příznaky. Diagnostikováno je často náhodně při vyšetření z jiného důvodu. Někdy je diagnóza stanovena až při vzniku komplikací, které jsou buď akutní (kóma) nebo chronické (poškození ledvin - nefropatie, poškození očí - retinopatie, urychlení aterosklerózy s nebezpečím gangrény dolních končetin, častější infekce, nervové poruchy - diabetická neuropatie a další). Z vážných komplikací jsou statisticky sledovány počty případů nefropatie, retinopatie a počty komplikací označovaných jako diabetická noha. V roce 2005 se vyskytlo celkem 192 tis. případů jmenovaných komplikací diabetu, tj. u 26 % nemocných, čili více než každý čtvrtý diabetik měl v souvislosti s nemocí tyto rozsáhlejší zdravotní problémy.

Léčba diabetu - s cukrovkou je možné žít při zachování diety nebo při užívání antidiabetik. Jen dietou bylo v roce 2005 léčeno 33,1 % diabetiků. Jejich podíl každoročně mírně klesá a narůstá podíl pacientů léčených perorálními antidiabetiky (44,2 % v roce 2005) nebo inzulínem (15,7 %), případně kombinovanou léčbou (7 %). I v roce 2005 byl diabetes mírně se rozšiřující nemocí, proti roku 2004 bylo nově zjištěno téměř o 2 tisíce případů více. Podrobnější údaje přinese publikace Péče o nemocné cukrovkou, rok 2005.

Vypracovala: Ing. Alena Ondračková

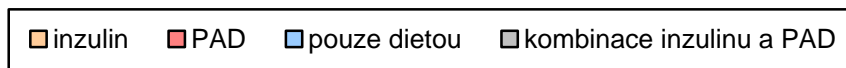
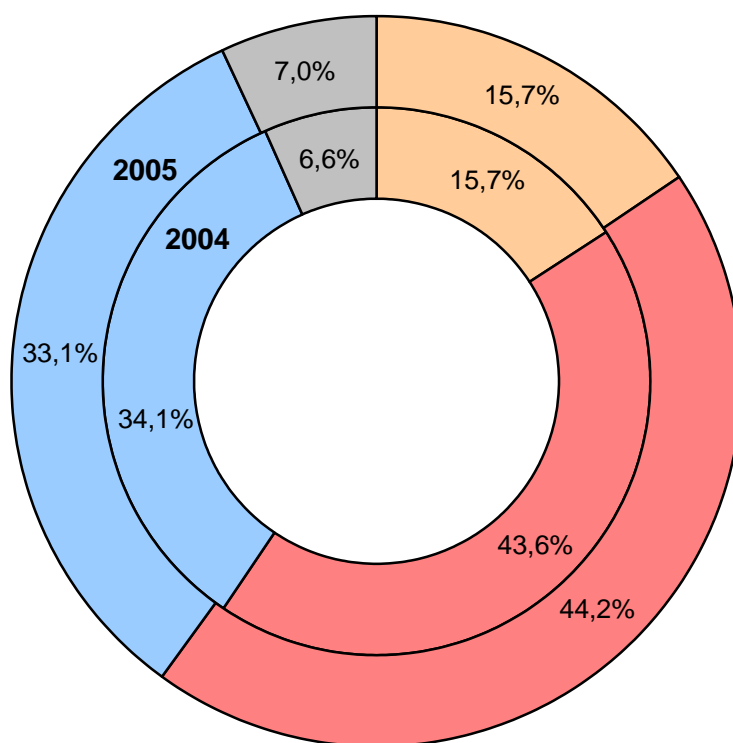
Příloha

Pracovníci a počty zpravodajských jednotek		2001	2002	2003	2004	2005
Počet diabetologických ordinací		437	440	460	476	485
Lékaři	fyzické osoby	516	520	581	583	603
	úvazek + smluvní pracovníci	272,16	284,83	291,33	309,40	313,84
ZPBD	fyzické osoby	534	529	545	566	573
	úvazek + smluvní pracovníci	349,25	353,97	345,90	355,78	365,55

Počty ošetření - vyšetření a počty léčených pacientů		2001	2002	2003	2004	2005
Počet ošetření - vyšetření	celkem	1 921 206	1 944 560	1 996 484	2 092 856	2 150 656
	na 1000 obyvatel	187	191	196	205	210
	na 1 úvazek lékaře	7 059	6 827	6 853	6 764	6 853
	na 1 léčeného pacienta	3	3	3	3	3
Počet léč. pacientů na 1000 obyv.		64	65	67	70	72
Počet léč. pacientů na 1 úvazek lékaře		2 401	2 342	2 358	2 301	2 355
Počet léčených pacientů celkem k 31.12.		653 418	667 135	686 865	712 079	739 305
v tom	jen dietou	241 558	240 022	241 094	242 668	244 703
	PAD	280 202	287 415	297 456	310 659	326 584
	inzulínem	98 448	102 297	105 279	111 937	116 028
	inzulínem + PAD	33 210	37 401	43 036	46 815	51 990
Počet nově zjištěných onemocnění		52 375	51 644	56 683	54 303	56 545
Počet úmrtí za období		23 460	23 421	24 603	23 725	23 326

Komplikace diabetu		2001	2002	2003	2004	2005
Diabetická nefropatie		51 418	56 486	59 811	63 067	66 522
z toho	s renální insuficiencí	14 862	16 730	18 372	19 265	20 864
Diabetická retinopatie - celkem		74 437	78 494	81 085	84 077	85 294
z toho	proliferativní	16 032	16 977	17 206	18 644	19 055
	slepota	2 135	2 222	2 263	2 364	2 447
Diabetická noha - celkem		36 725	38 166	37 971	39 753	40 402
z toho	s amputací	6 118	6 743	7 029	7 444	7 859
Počet léčených osob s komplikací diabetu		162 580	173 146	178 867	186 897	192 218

Léčení diabetici v ČR v roce 2004 a 2005

Léčení diabetici a komplikace diabetu (index rok 2000 = 100%)

